

KABINET HAVEL - Úsvit v Čechách

cyklus diskusí s kritickou reflexí současné české společnosti

listopad 2008 - listopad 2009

www.usvitvcechach.cz

ČESKÁ ZKUŠENOST - o směřování české společnosti mezi lety 68-89

17. listopadu 2008 20:00 hod. Divadlo Husa na provázku

hosté: Pavel Kohout, Michal Horáček, Jiří Voráč

moderátorka: Renata Kalenská

Zkušenost, kterou nezávidím

Michal Filípek - student Masarykovy univerzity - Mediální studia a žurnalistika, Filozofie

O směřování české společnosti v letech 68-89, o české zkušenosti v této době nabyté, jejím významu, využitelnosti a o tom, zda jsme se z ní poučili, diskutovali v pondělí 17. listopadu v brněnském divadle Husa na provázku Pavel Kohout, Michal Horáček a Jiří Voráč. Lidé, kteří zažili sovětskou okupaci, normalizaci a následné události ústící až k sametové revoluci a nově nastolené svobodě. Každý jinak, ale přece bezprostředně a přímo, účastni dějin a událostí je vytvářející. Řečeno bez patosu, jednodušeji a jasněji - mohli se jich účastnit jako všichni ti, kteří se narodili ještě před osmašedesátým a žili v té době. Od sametové revoluce uplynuly bezmála dvě dekády a během této doby stačila vyrůst celá generace, která nemá s totalitou relevantní zkušenost a je již prakticky od narození odsouzena k svobodě.

Zkušenost je podle Pavla Kohouta nepřenositelná a Michal Horáček tvrdí, že jediné poučení, které nám plyne z historie, je to, že z historie se nemůžeme poučit, ale přesto se o to máme neustále pokoušet. Znamená to, že jsou určitě místy výrazně trpké zkušenosti, které český národ získal v letech normalizace, pro nastupující generaci mladých lidí bezcenné, nepoužitelné a neupotřebitelné? Tak to určitě ani jeden z pánů nemyslel. Všichni tři účastníci debaty, Kohout, Horáček i Voráč, se shodují na tom, že reflexe, interpretace a zkoumání historie, především té nedávno minulé, je bytostně důležité a potřebné.

Jak si má člověk udělat jasný obrázek o něčem, co nezažil, když ani někteří lidé, kterých se komunistická totalita bezprostředně dotkla, se s tímto obdobím zcela nevyrovnali? Nevypořádali se s lety komunistické nadvlády, proti které bojovali, pod kterou trpěli, kterou tolerovali, která jim vyhovovala, nebo která jim byla lhostejná. Jak se jeví roky 68-89 z perspektivy mé generace, která život v socialismu nepoznala? Informační zdroje, z nichž můžeme čerpat poznání, na základě kterého by bylo možno učinit si vlastní názor, jsou omezené. Ve škole jsme se o tom nic nedozvěděli, možná bylo příliš brzy, možná to nikdo neuměl učit, možná to nikdo nechtěl učit. Zbývají nám vzpomínky našich rodičů a prarodičů, a ty jsou mnohdy útržkovité a někdy až přílišně prosluněné jejich tehdejšími mládími, v jehož světle se příjemné jeví ještě příjemnějším, to co bylo lhostejné, vlivem nostalgie vypadá docela příznivě a nepříjemné se zpětně zdá byt snesitelným.

Člověk musel chodit do školy ostříhaný, aby nebyl mánička a diverzní živel. Nebyly banány a pomeranče, jenom na Vánoce, a to se na ně stály fronty. Do Vánoc neúspěšně intervenoval děda Mráz. Na prvního máje chodili pionýři a jiskřičky s mávátka v průvodu, to bylo pěkné. Jednou za pět let byla spartakiáda a to je taky škoda, že už nebývá. To pak plný Strahov soudružek dorostenek z esesem ve fialových trikotech na hudbu Michala Davida demonstroval jarem ženství imperialistům a celému světu, že naši mladí se nedají, protože se před spartakiádou tuží a po ní druží. Papalášci byli šašci, co koktali na sjezdech úvěkáesčé o doživosti, překročeném plánu pětiletky a pak si pět minut tleskali. Je to sice celé směšné, ale zas tak hrozné to nebylo.

Existují však ještě vzpomínky studené jak led, které ani teplo nostalgie a bývalého mládí neroztopí. Režim křivil charaktery a mezilidské vztahy, udávalo se, člověk se bál mluvit před sousedem, aby se nedostal pod ruce estébákovi, který by těžko byl jako Honza Zeman major z televize, komanč jak poleno, ale fajn chlap. Všechno bylo všech, takže nikdo neměl nic. Režim chlapečům v mém věku ukradl dva roky života a poslal je šaškovat na vojnu a dělal tam z nich chlapy, protože nepřítel čekal za hranicemi na naši nepozornost. Kádrovalo se a nadaný nemohl studovat, protože tatka byl kulak, věřící nebo jenom prostě neměl ten správný rolnicko-dělnický původ. Lidi se zavírali a šikanovali. Všichni si lhali do kapsy a mysleli si, že se Sovětským svazem to bude na věčné časy. To mi říkali naši, že tak nějak to bylo. Jsem rád, že podobné zkušenosti jsem ušetřen.